

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ , - ਜਵਾਬਦੇਹ

1967 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 11 ' ■ ■

21 ਜੁਲਾਈ 1967

ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ (1951 ਦਾ XLIII)- ਐੱਸ. 83, 86, 87 ਅਤੇ 97— ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1908 ਦਾ ਐਕਟ V)— ਆਰਡਰ 6 ਨਿਯਮ 17— ਮੁੜ-ਮੁਕਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ—ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੋਧ — ਕੀ, ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ—ਦੋਸਕਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ- ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਕੀ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮੁੜ-ਕ੍ਰਿਮੀਨੇਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਹੀ ਵਿਚਾਰ ਉਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੋਧ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਪਬੰਧ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 86(5) ਸਿਰਫ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 97(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 86(5) ਵਰਗੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ, ਇੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹੀ ਨਿਯਮ, ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਾ 84 ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਐਕਟ ਦੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਆਮ ਹਨ

and the written statement. But the written statement stands on a different 4*

ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਨਾਲੋਂ ਪੈਰ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੂਚਕ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 84 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਰੀਕਰੀ ਮਿਨਿਟਰੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪੀਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਭਾਗ 6 ਦੇ ਚੈਪਟਰ II ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 80, 81 ਅਤੇ 101 ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਆਏ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲੋਂ ਸੰਪਰਦਾ ਲਾਲ ਵੱਧ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਥੋੜਾ ਹੈ, ਜਾਂਚ-ਕੂਟੀਨੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਂਬਰ ਵਜੋਂ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋ ਅਤੇ ਨਰੇਤਮ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਮ.ਐਲ.ਸੇਠੀ, ਐਮ.ਐਸ. ਪੁਨੂੰ, ਏ.ਐਸ. ਸਰਹਾਦੀ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਸੇਦੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ।

ਆਰਡਰ ਕਰੋ

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.-ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਬੀ. ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. (ਹੁਣ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ) ਦੁਆਰਾ 2 ਮਈ, 1967 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ, ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। 25 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ)

Parka'sh Singh v. Harcharan Singh, tetc. (Mahajan, J.)

ਮਈ, 1967, ਨੇ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁਦਲੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਅੱਜ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

- “(1) ਕੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ 766 ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਕ੍ਰਿਮੀਨੇਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ? , ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ?
- (2) ਕੀ ਅਪਰਾਧਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ?
- (3) ਕੀ ਅਪਰਾਧਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ?
- (4) ਕੀ 22 ਮਈ, 1967 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਰਾਧਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ *ਰੂਪ ਲਾਲ ਮਹਿਤਾ* ਬਨਾਮ *ਧਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (1) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ (1) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁੜ

ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ (4) 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1967 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 86, ਉਪ ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਇੱਕ ਓਟਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਜਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(1) 1967 P.L.R. 612=1967 Current Law Journal 561.

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1967 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1967 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੜ-ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 25 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪ੍ਰੈਲ, 1967, ਜੋ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 97(1) ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ 14 ਮਈ, 1967 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੜ-ਭੁਗਤਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ। 22 ਮਈ, 1967 ਨੂੰ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਦੀ ਮੁੜ-ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨੁਕਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਭੁਗਤਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲੰਬੀ ਦੀ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸੀ, — 4 ਜੂਨ, 1965 ਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ) ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 191, ਉਪ-ਆਰਟੀਕਲ (1)(a) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਆਰਡਰ 6, ਨਿਯਮ 17 ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 151 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਜਵਾਬ 26 ਮਈ, 1967 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੁੜ-ਭੁਗਤਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੋਧ ਰਾਹੀਂ ਨਵਾਂ ਆਧਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹੀ ਨਿਯਮ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੁੜ-ਭੁਗਤਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਰਥਾਤ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁੜ-ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਹੀ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਮੁੜ-ਮੁਕਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸੋਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੋਧ ਜਾਂ ਜੋੜ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁੜ-ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 83 ਪ੍ਰੋ ਵੀਡਜ਼ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ

Parkash Singh! v. Harcharan Singh, etc. (Mahajan, J.)

ਅਰਥਾਤ :— ਿOn 1^ ^ f ^ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

"83: ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ: -

(1) ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ-

- (a) ਇਸ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ;
- (b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਪੂਰਾ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; ਅਤੇ

(0	*	*	*	*	*
*		*	*	*	*
*		*	*	*	*

ਧਾਰਾ 84 ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਉਮੀਦਵਾਰ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 86(5) ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਪ-ਭਾਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

"86. (5) ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਲਾਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧਣ ਜਾਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇ।"

ਸੈਕਸ਼ਨ 87 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ;

"87. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।—(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ,

ਹਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 ਦੇ

ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਗਭਗ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ, ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਗਵਾਹ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਫਜ਼ੂਲ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

(2) ਇੰਡੀਅਨ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ।"

ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਮੱਗਰੀ ਵਾਲਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 97 ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"97. ਸੀਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ।—(1) ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਕਿ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਿਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਾ 117 ਅਤੇ 118 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਰੇਕ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 83 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।"

ਧਾਰਾ 100(1) ਵਿੱਚ ਆਧਾਰ (ਏ) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੋਧ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੋਧ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦਾ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:

“100(1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ-

(a) ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ

Parkash Singh! v. Harcharan Singh, etc. (Mahajan, J.)

ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕੋਰਟ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, 1963 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਟ ਭਰਨ ਲਈ
ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

(b) * * * * *
ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਮੁੜ ਬਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗੀ।
(2) * * * * * ◆”

ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਰੀਕ੍ਰਿਮੀਨੇਸ਼ਨ: ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੋਧ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ.

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਨਦਾਸ ਰੁਪਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਚੱਪਾ ਵਿਥੋਬਾ (2) ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਥਾਰਟੀ ਬੈਚਲਰ, ਜੇ . ਪੰਨਾ 649 ਅਤੇ 650 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਖਿਆ: -

“ਸਾਰੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ (a) ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ, ਅਤੇ (b) ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਪਰ ਮੈਂ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ

(2) ILR (1909) 33 Bom. 644.

ਰਾਏ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਸੋਧ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। . ਇਹ ਇਸ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸੋਧ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਸਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਚੰਗੇ ਬਚਾਅ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅੰਤਮ ਪਰੀਖਿਆ, ਇਸ ਲਈ, ਅਜੇ ਵੀ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ; ਕੀ ਦੂਜੇ ਪੱਖ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

ਪੀਰਗੌਡਾ ਹਾਂਗੌਡਾ ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ *ਕਲਗੌਡਾ ਸ਼ਿਵਗੌਡਾ ਪਾਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* (3) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੈਚਲਰ, ਜੇ. ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਈਵਾਲੀ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਭਾਈਵਾਲੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ 4,001 ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੱਪੜਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕੱਪੜਾ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੇ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਜੋੜ ਕੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। 4,001 ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਪੈਸਿਆਂ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਸੋਧ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੈਚਲਰ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। *ਪੀਰਗੌਡਾ ਹਾਂਗੌਡਾ*

■ *ਪਾਟਿਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ*, ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ-

ਮੁਦਈ ਨੇ ਏ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਬੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ ਗਈ। 12 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 ਨੂੰ ਓ.

(3) AIR 1957 SC 363=11957 SCR 595.

4 ਡਬਲਯੂ

P*rkath Singh¹v. Harcharan Singh, etc. (Mihaju, J.)

ਬੀ. ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ "ਯੂਟ" ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਫਰਮਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਦਈ ਇੱਕ ਆਰ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਜਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹਿੱਟ ਟਾਈਟਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀ 29 ਮਾਰਚ, 1950 ਨੂੰ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ (1) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ (2) ਮੁਦਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਬੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ 20 ਨਵੰਬਰ, 1948 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, 29 ਮਾਰਚ, 1950 ਤੱਕ ਕੋਈ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ।"

ਇਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।—

"(1) ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੀ ਨੇ 20 ਮਾਰਚ, 1948 ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੀ ਨੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੋਧ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(2) ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗਲਤ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੋਧ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਬੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਬਾਪਤ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਨਵੇਂ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ।"

ਏ ਕੇ ਗੁਪਤਾ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਦਾਮੋਦਰ ਵੈਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (4) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ: -

"ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ

ਪਾਬੰਦੀ.. ਆਮ ਨਿਯਮ, ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ, ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸੌਖ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੂਟ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ . ਵੈਲੇਨ ਵੀ, ਜੇਵੀਈ (ਜੀ). ਇਹ ਹੈ ਨਾਲ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜੋੜਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਵਾਂ ਕਲਾਜ਼ ਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਆਸਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਾਤਰਾ ਸਮਾਨ ਤੱਥਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ, ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਦੇਖੋ ਚਰਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਅਮੀਰ ਖਾਨ (0) ਅਤੇ ਐਲ, ਜ਼ੇ ਲੀਚ ਐਂਡ ਕੋ, ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਜਾਰਡੀਨ ਸਕਿਨਰ ਅਤੇ

ਕੰਪਨੀ (ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਨਿਯਮ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਕ੍ਰੋਪਰ ਬਨਾਮ ਸਮਿਥ (8) ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸਨਦਾਸ ਰੂਪਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਚੱਪਾ ਵਿਥੋਬਾ (2) ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀ. 651, ਪੀਰਗੋਡਾ ਹਾਂਗੋਡਾ ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਕਲਗੋਡਾ ਸ਼ਿਦਗੋਡਾ (3) ਵਿੱਚ ਪੀ. 366.

ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 'ਹਰ ਉਹ ਤੱਥ ਜੋ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁੱਕ ਬਨਾਮ ਗਿੱਲ (9) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕੋਈ ਵੀ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਾਵ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਭੌਤਿਕ ਦੋਸ਼ ਜੋੜਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਸਿਰਫ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ । ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੌਬਿਨਸਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਕੋਸ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ, (10) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

(5) (1887) 19 QBD 394.

(6) 47 ਇੰਡ. ਐਪ. 255.

(7) 1957 SCR 438.

(8) (1884) 26 ਚ. ਡੀ. 700 (710-711)।

(9) (1873) 8 ਸੀਪੀ 107 (116)।

(10) (1962)2 ਏ.ਯੂ. ਈ.ਆਰ. 24.

ਮਿ.ਲੀ

ਸਾਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸੰਭਵ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੋਣ ਲਈ. ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। 'ਨਵਾਂ ਕੇਸ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ 'ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸਮੂਹ' ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ^{Parkash Singh v. Harcharan Singh, etc. (Mahajan, J.)} ਡਰਨ ਬਨਾਮ ਜੰਡਾਲੂ ਐਲਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ (11)। ਇਹ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਨਜ਼ਰੀਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਾਜਪਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰੁਲੋਕੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (12) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ-

"* ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਭੇਜਣ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸੋਧ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣਗੇ। ਗੰਭੀਰ ਆਲੋਚਨਾ ਲਈ ਖੁੱਲੀ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਆਮ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਠੋਸ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।"

ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

“ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 10 ਜੂਨ, 1952 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. 81 ਅਤੇ ਆਰ. 119 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਸੀ- ਇਸ ਵਿੱਚ ਐਸ. 123(8) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਨੰਗੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਸਨ। ਐਕਟ ਦੇ. ਦਸੰਬਰ, 1952 ਤੱਕ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੁਖੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। 16 ਜਨਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇੱਕ ਨਕਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿੱਚ ਬੁਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਨਤੀਜਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੈਚਵਰਕ ਸੀ। 25 ਫਰਵਰੀ, 1953 ਨੂੰ,

(11) (1962) 1 ਸਾਰੇ. ER 303.

(12) ਏਆਈਆਰ- 1957 ਐਸਸੀ 444.

ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਰਸਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸੋਧ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੋਧਣਾ ਪਿਆ। ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇੰਨੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਸਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੋਧ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਸਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ

ਬਾਵਜੂਦ, ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਸ਼ੱਧਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
Parkash Singh v. Harcharaa Singh, etc. (Mahajan, J.)

ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਿਸਨਦਾਸ ਰੂਪਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੈਚਲਰ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿੱਤਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਐਲਾਨੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੈ, ਪਰ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਫਲ ਹੋ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਡੋਟ (ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ) ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਐਲਾਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹਾਂ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਉਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ?

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 97 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 84 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੁੰਦੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਬੂਤ ਤਾਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਹੈ

ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 83 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ। ਹੁਣ ਧਾਰਾ 86 (5) ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਆਧਾਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਬੂਤ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ, ਯਾਨੀ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਜ਼ਟ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਹੀ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਧਾਰਾ 86(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 97(1) ਪ੍ਰੋ ਵੀਸੋ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਾਰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 83 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਭਿਆਸਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 86(5) ਵਰਗੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੁਕਾਵਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਹੈ, ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ, ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 84 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। *ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦਰ (13)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕੇਸ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਪਾਅ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।'

ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ, ਇੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹੀ ਨਿਯਮ, ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਧਾਰਾ 84 ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਉਸਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸੰਬੰਧਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਐਕਟ. ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਆਮ ਹਨ। ਪਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਮੁਖਰਜੀ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। *ਨਰਸਿੰਘ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਾਲ* ਬਨਾਮ *ਸਟੀਲ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ* (14) ਵਿੱਚ ਜੇ . ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ :-

"ਕਿਸੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸੋਧ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੋਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਂਝੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਹੋਵੇ, *ਸਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ* ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 'ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ' ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਥੋਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਬਚਾਅ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸੋਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਨਵਾਂ .ground ਜੋੜਨਾ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਬਦਲਣਾ ਉਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ, ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਬਦਲਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮੁਦਈ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਉਦਾਰ ਹੋਣ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਕਲ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਕਿਸੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰਾਜ * ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਸੋਧ * ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਫਾਲਤੂ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰ ਸੈਟ-ਆਫ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਟੇ 0,8, R.17 ਵਿੱਚ 'ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ' ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 'ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ' ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਟੈਸਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਪਨੀਡ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਸੋਧ, ਜਦੋਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਖਪਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਗਿਰਧਾਰੀਲਾਲ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੱਤ (15) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਆ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ : -

“ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਜਾਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਕਠੋਰਤਾ ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ, ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਵਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ, ਪਰ ਆਰਡਰ 6 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਨਵੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਨਿਯਮ 17। ^

ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੋਧ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜੱਫੀਬੋਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੈਡਨ ਐਲ ਐਡ (16) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

(15) ਏਆਈਆਰ 1960 ਪੁਨ। 575.

(16) ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸ, ਸੀ. 1200,

ILR, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, *ਪਰਿਵਰਤਨ ਪਰਿਵਰਤਨ* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟੀ ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਵਿਧੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇਗੀ; ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪੱਕਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਆਧਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਨਾਲ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 84 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪਠਨ ਤੋਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ (3) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ 9 (8) (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਨੇ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪੈਰਾ 9(8)(ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਕੋਰਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੈਰਾ 9(8)(a) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਨੰ. (3) ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁੱਦੇ ਨੰ. (2) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੋ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ (1) ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਪੂਰ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਨੇ 7 ਮਈ, 1967 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਿਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜ਼ਮਾਉਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੈਪੂਰ ਜੇ. ਨੇ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਨਿਜਿੱਠਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਕੋਰਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼, ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਲਈ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੰ. (1) ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਨੰ. (2) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ ਮਜੀਠਾ ਬਲਾਕ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਆਦਿ (ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜ.)

ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 24 ਜੁਲਾਈ, 1967 ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਕੇਸ 24 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਹੁਣ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। 100. ਸੋਧ ਉਹਨਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਸਿਵਲ ਮਿਸਸੈਲਾਨੀਅਸ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੇ

ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ, ਮਜੀਠਾ ਬਲਾਕ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਰ

ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 2147 ਓ. f 1966

28 ਜੁਲਾਈ 1967

ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਐਕਟ (1961 ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ)— ਐੱਸ. 3 1 (2)- ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ—ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ। iii. - ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਐਕਟ, 1961 ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਬਾਕੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਜਾਂ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੇ

ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਅੰਤਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ. ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 104 ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮਿਤੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।